

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P8_TA(2015)0349

Punaliejukatastrofista saadut opetukset viisi vuotta Unkarin onnettomuuden jälkeen

Euroopan parlamentin päätöslauselma 8. lokakuuta 2015 punaliejukatastrofista saaduista opetuksista viisi vuotta Unkarin onnettomuuden jälkeen (2015/2801(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin ympäristöpolitiikan tavoitteet, joista määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 191 artiklassa, ja erityisesti periaatteet, joiden mukaan olisi toteutettava ehkäiseviä toimia ja saastuttajan olisi maksettava,
- ottaa huomioon Välimeren merellisen ympäristön ja rannikkoalueiden suojelemista koskevan yleissopimuksen, jäljempänä 'Barcelonan yleissopimus', ja sen pöytäkirjat,
- ottaa huomioon vaarallisista jätteistä 12. joulukuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/689/EY¹,
- ottaa huomioon jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/EY 1 artiklan a alakohdan mukaisen jäteluettelon laatimisesta tehdyn komission päätöksen 94/3/EY ja vaarallisista jätteistä annetun neuvoston direktiivin 91/689/EY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta tehdyn neuvoston päätöksen 94/904/EY korvaamisesta 3. toukokuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2000/532/EY² (Euroopan jäteluettelo),
- ottaa huomioon jäteluettelosta annetun päätöksen 2000/532/EY muuttamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY mukaisesti 18. joulukuuta 2014 tehdyn komission päätöksen 2014/955/EU³,

¹ EYVL L 377, 31.12.1991, s. 20.

² EYVL L 226, 6.9.2000, s. 3.

³ EUVL L 370, 30.12.2014, s. 44.

- ottaa huomioon Euroopan komission kesäkuussa 2015 Unkarille lähettämän perustellun lausunnon ympäristönormien tiukentamisesta toisella punaliejujätteen syntypaikalla¹,
- ottaa huomioon kaivannaisteollisuuden jätehuollosta ja direktiivin 2004/35/EY muuttamisesta 15. maaliskuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/21/EY² (kaivannaisjätedirektiivi),
- ottaa huomioon jäsenvaltioissa suoritettaville ympäristötarkastuksille asetettavista vähimmäisvaatimuksista 4. huhtikuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksen 2001/331/EY³,
- ottaa huomioon 20. marraskuuta 2008 antamansa päätöslauselman ympäristötarkastuksille asetettavista vähimmäisvaatimuksista annetun suosituksen 2001/331/EY uudelleentarkastelusta⁴,
- ottaa huomioon vuoteen 2020 ulottuvasta yleisestä unionin ympäristöalan toimintaohjelmasta ”Hyvä elämä maapallon resurssien rajoissa”⁵ 20. marraskuuta 2013 tehdyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen 1386/2013/EU (seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma),
- ottaa huomioon ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta 21. huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35/EY⁶ (ympäristövastuudirektiivi),
- ottaa huomioon kaivannaisteollisuuden jätehuollosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/21/EY mukaisista rahoitusvakuuden asettamista koskevista teknisistä suuntaviivoista 20. huhtikuuta 2009 tehdyn komission päätöksen 2009/335/EY⁷,
- ottaa huomioon komission toteutettavuustutkimuksen EU:n laajuisen teollisuuskatastrofien riskinjakojärjestelyn perustamisesta⁸,
- ottaa huomioon kertomuksen ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpanon haasteista ja esteistä (Implementation challenges and obstacles of the Environmental Liability Directive, komission ympäristöasioiden pääosaston laatima loppuraportti, 2013),
- ottaa huomioon neuvostolle ja komissiolle punaliejukatastrofista saaduista opetuksista viisi vuotta Unkarin onnettomuuden jälkeen esitetyt kysymykset (O-000096/2015 – B8-0757/2015 ja O-000097/2015 – B8-0758/2015),

¹ Komissio – Faktatietoja -julkaisu: June infringements package: key decisions;
[http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-5162_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5162_en.htm)

² EUVL L 102, 11.4.2006, s. 15.

³ EYVL L 118, 27.4.2001, s. 41.

⁴ EUVL C 16 E, 22.1.2010, s. 67.

⁵ EUVL L 354, 28.12.2013, s. 171.

⁶ EUVL L 143, 30.4.2004, s. 56.

⁷ EUVL L 101, 21.4.2009, s. 25.

⁸ Study to explore the feasibility of creating a fund to cover environmental liability and losses occurring from industrial accidents. Lopullinen kertomus. Komissio, ympäristöasioiden pääosasto, 17. huhtikuuta 2013;
<http://ec.europa.eu/environment/archives/liability/eld/eldfund/pdf/Final%20report%20ELD%20Fund%20BIO%20for%20web2.pdf>

- ottaa huomioon työjärjestyksen 128 artiklan 5 kohdan ja 123 artiklan 2 kohdan,
- A. toteaa, että Unkarissa murtui 4. lokakuuta 2010 rikastusjäteallas, josta valui lähes miljoona kuutiometriä hyvin emäksistä punaliejua, joka tulvi moniin kyliin, ja että onnettomuudessa kuoli kymmenen ihmistä ja melkein 150 loukkaantui ja että punalieju saastutti laajoja maa-alueita, neljä Natura 2000 -aluetta mukaan luettuina;
- B. toteaa, että kyseisen jätealtaan punalieju oli neuvoston direktiivissä 91/689/ETY tarkoitettua vaarallista jätettä;
- C. toteaa, että neuvoston päätöksessä 2014/955/EU todetaan nimenomaisesti, että punalieju olisi luokiteltava vaaralliseksi jätteeksi, koska todisteita päinvastaisesta ei ole; toteaa, että tätä päätöstä on sovellettu 1. kesäkuuta 2015 alkaen;
- D. toteaa, että on olemassa riski siitä, että punalieju on aiemmin luokiteltu vaarattomaksi jätteeksi myös muissa jäsenvaltioissa, mikä on mahdollistanut virheellisten lupien myöntämisen;
- E. toteaa, että punalieju on kaivannaisjätettä, josta säädetään kaivannaisjätedirektiivissä, jossa vahvistetaan muun muassa parhaisiin käytettävissä oleviin tekniikoihin perustuvat turvallisuusvaatimukset kaivannaisteollisuuden jätehuollolle;
- F. toteaa, että myös muusta kaivostoiminnasta (esimerkiksi syanidin käytöstä kullankaivuussa) tai epäasianmukaisesti käsitellyistä vaarallisesta jätteestä aiheutuu ympäristön pilaantumista koskevia vakavia ongelmia;
- G. toteaa, että suosituksessa 2001/331/EY pyritään vahvistamaan EU:n ympäristölainsäädännön yhdenmukaisempaa voimaansaattamista ja täytäntöönpanoa;
- H. toteaa, että parlamentti totesi 20. marraskuuta 2008 antamassaan päätöslauselmassa ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon jäsenvaltioissa olevan puutteellista ja epä johdonmukaista ja kehotti komissiota esittämään ehdotuksen ympäristötarkastuksia koskevaksi direktiiviksi ennen vuoden 2009 loppua;
- I. ottaa huomioon, että seitsemännessä ympäristöä koskevassa toimintaohjelmassa todetaan, että EU ottaa käyttöön tarkastukset ja valvonnan aikaisempaa useammassa ympäristösäädöksissä sekä kehittää edelleen valmiuksia tarkastusten tukemiseksi;
- J. toteaa, että ympäristövastuudirektiivillä pyritään luomaan aiheuttamisperiaatteeseen perustuva ympäristövastuujärjestelmä ja siinä säädetään, että jäsenvaltioiden on kannustettava asianomaisia taloudellisia ja rahoitusalan toimijoita kehittämään rahavakuutta koskevia järjestelyjä ja markkinoita; toteaa, että direktiivin 18 artiklan 2 kohdan mukaan komissio antaa neuvostolle ja Euroopan parlamentille kertomuksen ennen 30. huhtikuuta 2014, mutta sitä ei vielä ole annettu;
- K. ottaa huomioon, että komissiolle vuonna 2013 laaditussa kertomuksessa ympäristövastuudirektiivin täytäntöönpanosta tehtiin johtopäätös, että ympäristövastuudirektiivin saattamisesta osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä ei ole ollut tuloksena tasapuoliset toimintaedellytykset vaan ympäristövahinkoja EU:ssa ehkäisemään ja korjaamaan pyrkivien vastuujärjestelmien ”tilkkutäkki”;

- L. toteaa, että komissio totesi punaliejukatastrofin johdosta vuonna 2010, että se harkitsee yhdenmukaistetun pakollisen rahavakuuden käyttöönottoa jopa ennen ympäristövastuudirektiivin vuonna 2014 tapahtuvaa tarkistamista;
1. toteaa, että vuonna 2010 tapahtunut punaliejukatastrofi on ollut Unkarin pahin teollisuusonnettomuus, ja kunnioittaa uhrien muistoa tämän traagisen tapahtuman viidentenä vuosipäivänä;
 2. antaa tunnustusta kansallisten viranomaisten nopealle ja tehokkaalle kriisiin reagoinnille samoin kuin kansalaisyhteiskunnan suurille ponnisteluille tämän ennennäkemättömän katastrofin aikana;
 3. muistuttaa, että Unkari pyysi apua EU:n pelastuspalvelumekanismista ja maahan lähetettiin unionin asiantuntijaryhmä laatimaan suosituksia muun muassa optimaalisiksi ratkaisuisiksi vahinkojen estämiseksi ja lieventämiseksi;
 4. toteaa, että punaliejukatastrofin voidaan katsoa johtuneen EU-lainsäädännön huonosta täytäntöönpanosta, tarkastuksiin liittyvistä puutteista, asianomaisessa EU:n lainsäädännössä olevista aukoista ja kyseisen toiminnanharjoittajan toiminnasta;
 5. on huolestunut siitä, että kuluneiden viiden vuoden aikana ei ole opittu juuri mitään, sillä asianomaisen EU-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanossa sekä tarkastuksissa on edelleen puutteita, eikä asiaa koskevan EU-lainsäädännön aukkoja ole juurikaan tukittu;
 6. pitää erityisesti kaivannaisjätedirektiiviä ja Euroopan jäteluetteloa huolta aiheuttavina;
 7. on huolestunut siitä, että vastaavia teollisuusalueita on monessa jäsenvaltiossa; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että asianmukaiset tarkastukset suoritetaan;
 8. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita, joilla on punaliejualtaita, tarkistamaan, onko punalieju luokiteltu asianmukaisesti vaaralliseksi jätteeksi, ja tarkistamaan mahdolliset väärin luokituksiin perustuvat luvat mahdollisimman pian; kehottaa komissiota varmistamaan, että jäsenvaltiot ryhtyvät toimiin ja raportoivat toimista komissiolle, ja kehottaa komissiota julkistamaan vuoden 2016 loppuun mennessä kertomuksen jäsenvaltioiden toteuttamista toimista;
 9. pitää olennaisen tärkeänä, että katastrofien ehkäisemistä painotetaan voimakkaammin, koska vastaavanlaisia ympäristöonnettomuuksia on tapahtunut muissakin jäsenvaltioissa;
 10. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita lisäämään ponnistelujaan, jotta varmistetaan kaiken asiaa koskevan EU-lainsäädännön sekä kaikkien asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten täysimääräinen täytäntöönpano ja asianmukainen soveltaminen sekä se, ettei niitä sovelleta pelkästään alumiinin tuotantoon ja punaliejun ympäristön kannalta järkevään käsittelyyn vaan myös vaarallisen jätteen ympäristön kannalta järkevään käsittelyyn yleensä;
 11. painottaa, että kaivannaisjätteen käsittelyyn on ehdottomasti käytettävä parhaita käytettävissä olevia tekniikoita, ja kehottaa ryhtymään käyttämään kuivatustekniikoita vuoden 2016 loppuun mennessä ja samalla varmistamaan, että se ei johda ilman tai veden pilaantumiseen;

12. kehottaa komissiota painottamaan enemmän vaarallisten jätteiden syntymisen ennaltaehkäisyä ja niiden käsittelyä koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa;
13. kehottaa komissiota laatimaan suuntaviivat rasisuskokeiden tekemisestä kaivoksilla, joilla on käytössä rikastusjätealtaita;
14. katsoo, että ympäristön pilaantumisen tehokas estäminen edellyttää tiukkojen sääntöjen vahvistamista ympäristötarkastuksille sekä asianmukaisia toimia niiden soveltamiseksi;
15. kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan kansallisia ympäristötarkastuselimiään, jotta ne voivat suorittaa teollisuusalueiden avoimia, säännöllisiä ja järjestelmällisiä tarkastuksia, muun muassa varmistamalla näiden elinten riippumattomuuden, järjestämällä riittävät voimavarat ja määrittämällä selkeät vastuualueet sekä edistämällä yhteistyön tehostamista ja toimien yhteensovittamista;
16. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita parantamaan valvontaa ja hyödyntämään nykyisiä sitovia ja ei-sitovia välineitä siten, että vältetään tarpeettomat hallinnolliset rasitteet;
17. kehottaa jälleen komissiota esittämään ympäristötarkastuksia koskevan lainsäädäntöehdotuksen, jolla ei lisätä teollisuuden rahoitustaakkaa;
18. kehottaa komissiota ulottamaan jäsenvaltioiden tarkastuksia koskevat sitovat kriteerit kattamaan aikaisempaa useammat EU:n ympäristösäädökset sekä kehittämään EU:n tason valmiuksia ympäristötarkastusten tukemiseen;
19. on huolestunut siitä, että vastuujärjestelmien huomattavat erot EU:ssa saattavat heikentää yhteisiä normeja ja altistaa jotkut jäsenvaltiot ja alueet suuremmalle ympäristökatastrofien riskille ja katastrofeista johtuville taloudellisille seurauksille;
20. pitää valitettavana, että komissio ei ole vielä esittänyt ympäristövastuudirektiivissä tarkoitettua kertomusta; kehottaa komissiota tekemään sen ennen vuoden 2015 loppua;
21. kehottaa komissiota varmistamaan ympäristövastuudirektiivin tarkistamisen aikana, että tarkistamista koskevaan ehdotukseen sisällytetään täysimääräisesti aiheuttamisperiaate;
22. kehottaa komissiota tutkimaan, miten komission päätös 2009/335/EY on pantu jäsenvaltioissa täytäntöön ja ovatko rahavakuutta koskeville järjestelyille asetetut enimmäismäärät riittävät; kehottaa komissiota ehdottamaan yhdenmukaistetun pakollisen rahavakuuden käyttöönottoa;
23. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että ympäristökatastrofien korjaamiseen liittyvät rahoitusnäkökohdat – myös uhreille maksettavat rahalliset korvaukset – ovat läpinäkyviä;
24. kehottaa komissiota esittämään lainsäädäntöehdotuksen muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman määräysten mukaisesti; kehottaa komissiota tekemään sen ennen vuoden 2016 loppua;
25. painottaa, että vaarallisen jätteen jätehuoltoa koskevaan päätöksentekoon samoin kuin riskinhallintatoimien suunnitteluun on otettava mukaan paikallisviranomaiset, kansalaiset ja kansalaisyhteiskunta;

26. kehottaa asiasta vastaavia viranomaisia tiedottamaan kansalaisille säännöllisesti ympäristön saastumisen asteesta ja sen mahdollisista vaikutuksista kasveihin ja eläimiin sekä paikallisen väestön terveyteen;
27. kehottaa komissiota kehittämään edelleen suunnitelmaa EU:n laajuisesta teollisuuskatastrofien riskinjakojärjestelystä siten, että se noudattaa täysimääräisesti aiheuttamisperiaatetta, jotta katetaan mahdolliset kustannukset laajemmin kuin pakolliset suuret rahavakuudet;
28. katsoo, että tällaisen erityisen EU:n laajuisen teollisuuskatastrofien riskinjakojärjestelyn olisi katettava myös sellaisten vanhojen ympäristörasitteiden poistaminen, jotka ovat edelleen riski yhteiskunnalle ja joiden poistamisesta kukaan ei nykyisen lainsäädäntökehityksen nojalla ole objektiivisesti vastuussa;
29. korostaa, että EU:n tasolla tehtävä yhteistyö ja solidaarisuus ovat tärkeitä ympäristö- ja teollisuuskatastrofien yhteydessä;
30. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.